

Tom 25/2017, ss. 125–141
ISSN 1644-888X
e-ISSN 2449-7975
DOI: 10.19251/ne/2017.25(8)
www.ne.pwsplock.pl

Ганна Дутка

Львівський інститут економіки і туризму

Сучасний стан та перспективи розвитку економічної освіти в Україні

CURRENT STATUS AND PROSPECTS OF ECONOMIC EDUCATION
IN UKRAINE

Анотація:

В статті розглянуті головні компоненти економічної освіти; особливості використання «компетентнісного» підходу при підготовці фахівців економічних спеціальностей в Україні; висвітлений зміст підготовки фахівців за спеціальністю «Менеджмент» у Львівському інституті економіки і туризму; охарактеризовані основні причини обрання майбутнього фаху студентами економічних спеціальностей; проаналізований розподіл студентів за мотивами вибору економічної спеціальності залежно від курсу, на якому навчаються студенти; наведена динаміка кількості вищих навчальних закладів в Україні за роки незалежності. Наведені чинники

Summary

The paper deals with the main components of economic education; the peculiarities of using the “competent” approach in the training of specialists in economic specialties in Ukraine; the current state of economic education in Ukraine is analyzed, which is conditioned by the modernization of higher education in Ukraine and the need to foster transition to the new principles of the formation and development of economic knowledge. The development of Ukraine’s economic education focuses on in-depth analysis of economic processes and contributes to the formation of the foundations of a socially oriented economy; formation of modern economic views of future economists

впливу на престижність вищої економічної освіти в Україні в порівнянні з іншими спеціальностями; окреслені шляхи оптимізації мережі вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців з економічних спеціальностей в Україні відповідно до потреб суспільства; охарактеризовані мета та завдання економічної освіти в Україні. Висвітлені негативні риси, притаманні українській системі економічної освіти, наведені перспективи розвитку економічної освіти в Україні.

Ключові слова: економічна освіта, професійна підготовка економістів, зміст підготовки; майбутні економісти; компетенції, вищий навчальний заклад.

which will promote the development of humanization and socialization of social processes; national self-identity. The content of training specialists in the “Management” specialty in the Lviv Institute of Economics and Tourism is highlighted; the main reasons for electing the future speciality by students of economic specialties in Ukraine are described; the distribution of students based on the choice of economic specialties is analyzed depending on the year in which students study; the dynamics of the number of higher educational institutions in Ukraine which train economists during the years of independence is presented. The main components of economic education are highlighted: content and organizational and educational technologies of provision which have their peculiarities in various components of economic education. The factors of influence on the prestige of higher economic education in Ukraine are compared with other specialties; the ways of optimization of the network of higher educational institutions of Ukraine which carry out training of specialists of economic specialties in accordance with the needs of society are outlined. The negative features inherent in the Ukrainian system of economic education are highlighted, ways of solving certain problems are presented, and prospects of economic education development in Ukraine are presented.

Keywords: economic education, training, competence, university.

Найважливішим компонентом духовного життя суспільства виступає освіта, яка пов'язана з реалізацією процесу поширення та продукування знань. Прискорення економічного розвитку, удосконалення законодавчої бази і податкової політики в Україні посилюють роль економічної освіти.

Економічна освіта покликана послідовно формувати у студентів економічне мислення та свідомість, виховувати ощадливі потреби, розвивати підприємницькі здібності; виховувати бережливе ставлення до природи, озброювати фахівців теоретичними знаннями та практичними навичками щодо культури праці; формувати потреби економічного аналізу та прогнозування; формувати бажання та потребу повсякденного поліпшення результатів своєї праці в навчальній та професійній діяльності.

Стан сучасної економічної освіти в Україні зумовлений необхідністю переходу до нових засад формування та розвитку економічних знань, які базуються на історико-культурних і духовно-моральних традиціях українського народу та орієнтовані на поглиблений аналіз економічних процесів, що сприятимуть формуванню основ соціально орієнтованої економіки; формування сучасних економічних поглядів, що сприятимуть розвитку гуманізації та соціалізації суспільних процесів, національній само ідентифікації.

Актуалізується проблема створення моделі економічної освіти, яка відповідала б розвитку світових освітніх систем, відображала прогресивні тенденції нового століття і одночасно зберігала, розвивала національні традиції.

Головна парадигма сучасної економічної освіти полягає у розумінні того, що розвиток економіки значною мірою зумовлений характером життєдіяльності людини, її світоглядом, соціальною активністю. Економіка – це не просто виробництво, розподіл, використання благ, а це, передусім, відносини між людьми – учасниками економічної діяльності з виробництва чи розподілу ресурсів.

Головними компонентами економічної освіти слугують зміст та організаційно-освітні технології забезпечення якості підготовки фахівців, які мають свої особливості у таких складових економічної освіти як: *загальноекономічної та професійно-економічної*.

Загальноекономічна освіта охоплює комплекс соціально-економічних знань, умінь і навичок, які необхідні особистості для розвитку

економічної культури, свідомості. Особливості змісту професійно-економічної освіти обумовлюються вимогами до її кінцевого результату — формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, для якої професійні знання, уміння, навички і їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній сфері суспільства.

У науковій літературі економічна освіта розглядається з двох позицій:

1. Економічна освіта як професійна підготовка майбутніх економістів (професійно-економічна);
2. Економічна освіта як набір певних економічних знань, якими володіє особистість (загальноекономічна).

Розглядаючи економічну освіту як підготовку економістів, метою якої є отримання фахових економічних знань в процесі професійної підготовки студентів, що дозволяють випускникові успішно працювати за набутою спеціальністю. З цих позицій економічну освіту можна розглядати як комплекс фундаментальної економічної підготовки та спеціальних знань. Така економічна освіта проходить усі етапи професійного навчання та покликана сформуванню економічно грамотного фахівця, з ґрунтовним обсягом економічних знань, здатного успішно діяти в сучасних ринкових умовах.

У другому випадку, загальноекономічної підготовки, розуміється передача, засвоєння і вміння користуватися загальними економічними знаннями, необхідними для здійснення різних видів трудової діяльності.

Особливості змісту професійно-економічної освіти обумовлюються вимогами до її кінцевого результату — формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, для якої професійні знання, уміння, навички і їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній сфері суспільства.

Професійно-економічна охоплює чотири блоки дисциплін: загальноосвітній, фундаментальний, інноваційно-практичний і блок дисциплін спеціальної підготовки. Дисципліни, що входять в названі блоки, забезпечують комплексне багатоаспектне вивчення закономірностей економічної сфери суспільства.

У Львівському інституті економіки і туризму за спеціальністю «Менеджмент», спеціалізація «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» наповнення цих блоків дисциплін представлено в таблиці 1.

Таблиця 1. Зміст підготовки фахівців за спеціальністю Менеджмент

Блоки навчальних дисциплін	Освітній ступінь бакалавр	Освітній ступінь магістр
загальноосвітній	Історія і культура України Філософія Українська мова за професійним спрямуванням Екологія Іноземна мова Друга іноземна мова	Міжнародне право Міжнародний туризм Ораторське мистецтво Методологія і організація наукових досліджень
фундаментальний	Вища та прикладна математика Інформаційні системи і технології Економічна теорія	Корпоративне управління Івентивний менеджмент Бренд-менеджмент Управління проектами в готельному та ресторанному бізнесі
інноваційно-практичний	Міжнародні економічні відносини Економіка підприємств Облік і аудит Фінанси Маркетинг	Економіка ресторанного та готельного бізнесу Професійна іноземна мова Інноваційні технології в готельному та ресторанному бізнесі
дисциплін спеціальної підготовки	Менеджмент і адміністрування Комунікативний менеджмент Психологія і етика бізнесу Готельно-ресторанна індустрія України	Психологія управління і конфліктологія Стратегічний маркетинг у готелях Безпека туризму

Процес удосконалення змістової компоненти підготовки фахівців постійно зазнає змін, адже розвиток економіки зумовлює нові вимоги до професійної підготовки фахівців.

Формування економічних знань реалізується через поєднання пізнавальних, теоретичних і практичних компонентів навчання. Причому пізнавальні компоненти створюють не тільки систему фінансових, технологічних, технічних, економічних і правових знань, а й визначають внутрішню культуру фахівців, формують готовність до свідомої гармонізації стосунків «Людина — суспільство - природа — економіка». До теоретичних компонентів навчання належить світогляд і вміння творчо мислити, які створюють підґрунтя економічно доцільних і водночас соціально відповідальних рішень, дослідницьких навичок; практичних умінь.

Практичні компоненти економічно освіченої людини становлять мотивації та вміння постійно підвищувати компетентність і практично використовувати нові знання для вдосконалення та розвитку технічного, технологічного, фінансового, соціально-економічного, правового та

іншого забезпечення організаційно-економічних і управлінських процесів; розвивати особистісний і колективний потенціал економічної діяльності на засадах соціального партнерства і соціальної відповідальності.

Попри те, як показують дослідження вітчизняних і зарубіжних економістів, сучасна економічна освіта знаходиться у кризовому стані, що в першу чергу зумовлено відокремленням економічного розвитку країни від моральних цінностей та потреб людини, через перетворення економічної діяльності із засобу на мету життя. Загострюється також і протиріччя між економічною освітою та сучасним бізнесом, якому потрібні практико-орієнтовані фахівці. Володіння та уміння застосовувати знання, що підвищують конкурентоспроможність підприємства, сьогодні особливо важливі для успішної економічної діяльності в сучасному ринковому середовищі.

Використання «компетентнісного» підходу, який базується на оптимальному поєднанні фундаментальної освіти та практичної підготовки, є пріоритетним у підготовці майбутніх економістів, адже він сприяє підвищенню особистісного і практичного рівнів фахівців, професійному розвитку випускників та підтримці високого статусу економічної освіти у професійній структурі сучасного суспільства. З досвіду використання компетентнісного підходу у Львівському інституті економіки і туризму, слід відзначити, найбільш позитивні аспекти:

- оновлення змісту теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців через розроблення інноваційних моделей підготовки бакалаврів та магістрів (підготовка здійснюється за суттєво оновленими навчальними планами та програмами навчальних дисциплін);
- удосконалення контролю за якістю викладання навчальних дисциплін через публічні презентації навчальних дисциплін викладачами Інституту;
- розробка та реалізація концепції наскрізної практичної підготовки, яка розпочинається на першому курсі і закінчується на останньому, а також доповнюється обов'язковим міжнародним стажуванням студентів у літній період.

Львівський інститут економіки і туризму здійснює підготовку бакалаврів та магістрів за 7 спеціальностями, серед яких 4 економічні: менеджмент; підприємництво, торгівля та біржова діяльність; облік та оподаткування; міжнародні економічні відносини. Три інші спеціальності

- туризм; готельно-ресторанна справа; технології харчування відносяться до сфери обслуговування де економічні проблеми мають не менш важливе значення як професійні. Всі спеціальності за якими здійснюється підготовка фахівців в Інституті зорієнтовані на економічну діяльність фахівців та одержанням якісної економічної освіти (табл. 2).

Таблиця 2. Перелік спеціальностей Львівського інституту економіки і туризму

Галузь знань	Спеціальності
07 Управління та адміністрування	071 Облік і оподаткування 073 Менеджмент 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
18 Виробництво та технології	181 Харчові технології
24 Сфера обслуговування	241 Готельно-ресторанна справа 242 Туризм
05 Соціальні та поведінкові науки	056 Міжнародні економічні відносини

Провівши аналіз сучасного стану економічної освіти в Україні, можна відзначити, що незважаючи на економічну та фінансову кризи, економічні спеціальності мають досить велику популярність серед абітурієнтів як нашої країни, так і всього світу. Це підтверджують дані, опубліковані держкомстатом України (табл.3).

Таблиця 3. Чисельність фахівців з економічною освітою, які закінчили вищі навчальні заклади України в 2010 та 2016 роках

Освітній ступінь	Завершили навчання, всього осіб		За напрямками підготовки			
			Економіка		Менеджмент	
	2010	2016	2010	2016	2010	2016
Бакалавр	412396	405998	12753	81431	2264	25449
Спеціаліст	277964	267989	62421	57405	22445	21297
Магістр	94132	95347	28221	27039	8264	7941
Всього	784592	769334	103395	165875	32973	54687

Частка фахівців, які отримали вищу економічну освіту в Україні, в 2010 році склала 17,4%, в 2011 році 28,7%, а в 2016 році – 32,7% . Дані свідчать, що це близько третини із загального обсягу випускників.

За даними журналу Forbes до списку десяти кращих професій попереднього року потрапили фахівці, що займаються оцінкою ризиків, розрахунком імовірності вирішення економічних проблем і пошуком

прийняття оптимальних рішень. При складанні списку враховувалися такі фактори як: річний дохід, умови роботи, затребуваність професії роботодавцями, рівень стресів. В даний список увійшли професії бухгалтерів і аналітиків. На думку авторитетного журналу Forbes, економічна освіта залишається однією з найбільш затребуваних і престижних.

Престижність вищої економічної освіти в Україні в порівнянні з іншими спеціальностями збереглася через вплив наступних чинників:

- в Україні зросла потреба у фахівцях-економістах та управлінцях, які володіють новими методами господарювання та управління;
- зміна в структурі галузей промисловості України, зменшення кількості виробничих підприємств та збільшення кількості підприємств не виробничого профілю в сфері торгівлі, громадського харчування, побутових послуг, розваг та інших створили нові робочі місця, де були потрібні фахівці саме економічного профілю.

Дослідження мотивів вступу на навчання за економічними спеціальностями показало, що основними причинами обрання майбутнього фаху були такі: «покращення матеріального становища в майбутньому» – 46% студентів; «престижність майбутньої професії» – 36% опитаних; «можливість просування по службі» (обрали 3% студентів); «схильність до точних та економічних наук» (підтримали 9% респондентів); «сімейна традиція» (відзначили 2% опитуваних). Інші причини – «можливість здобути вищу освіту», «відхилитися від військового обов'язку», «доступність вищого навчального закладу», «не вступив на бажану спеціальність» – вказали 3% опитуваних. Відсоткове співвідношення відповідей студентів усіх вищих навчальних закладів стосовно їхнього вибору фаху є таким: (рис. 1).

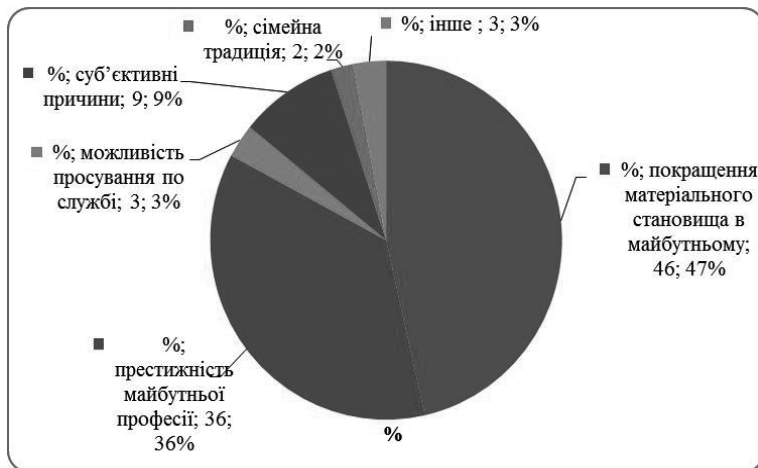

Рисунок 1. Розподіл студентів за мотивами вибору економічної спеціальності, %

В таблиці 4 та на рисунку 2 наведений розподіл студентів за мотивами вибору економічної спеціальності залежно від курсу, на якому навчаються студенти.

Таблиця 4. Розподіл студентів за мотивами вибору економічної спеціальності залежно від курсу, на якому навчаються студенти, кількість осіб

Мотиви студентів до вибору напрямку підготовки	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
Суб'єктивні причини	34	34	25	18
Сімейна традиція	18	18	13	9
Престижність майбутньої професії	54	76	134	84
Покращення матеріального становища в майбутньому	118	120	59	48
Можливість просування по службі	27	23	80	74
Інше	9	9	9	7

Таким чином, для всіх опитаних обрання майбутньої професії було обумовлене інтересом до неї і бажанням професійної діяльності саме в сфері економіки. Окрім цього, студенти молодших курсів виявляли високий інтерес до рівня майбутньої оплати праці, яку тісно пов'язували з престижністю обраного фаху, в той же час старшокурсники – із соціальним статусом і можливістю отримання особистої незалежності.

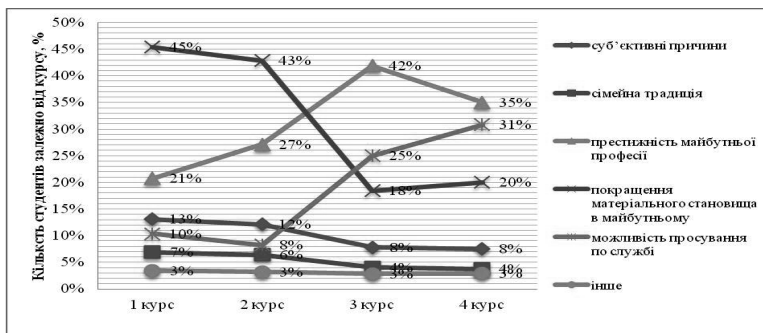

Рисунок 2. Розподіл студентів за мотивами вибору економічної спеціальності залежно від курсу, на якому навчаються студенти, %

Як бачимо з рисунку 4, за чотири роки мотиви студентів щодо вибору економічної спеціальності дещо змінилися. Знизився рівень престижності професії серед молоді та бажання кар'єрного росту. Причиною цього може бути складність і специфіка роботи економіста. В той же час удвічі збільшилася кількість студентів, які обирають майбутній фах через високий рівень заробітної плати.

Ступенева підготовка фахівців економічного профілю передбачає такі освітні рівні: молодший спеціаліст, з термінами підготовки: два роки на основі повної загальної середньої освіти; три роки на основі загальної середньої базової освіти; бакалавр з терміном підготовки чотири роки; спеціаліст, магістр (один рік, два на базі освіти бакалавра).

Існуюча мережа вищих навчальних закладів та факультетів, які здійснюють підготовку економістів, складалася протягом 90-х років під впливом ринкової кон'юнктури, коли для багатьох вищих навчальних закладів неекономічного профілю це стало одним із засобів виживання.

Це призвело, з одного боку, до надлишку економістів окремих спеціальностей і складності їх працевлаштування, з другого, як результат масового «виробництва» економістів - до дефіциту кваліфікованих кадрів, здатних розв'язувати складні сучасні проблеми на високому професійному рівні. Все це вимагає оптимізації мережі вищих навчальних закладів усіх форм власності і рівнів акредитації, що ведуть підготовку фахівців з економічних спеціальностей за такими напрямками.

За останні роки в Україні знижується кількість вищих навчальних закладів (табл. 5).

Таблиця 5. Вищі навчальні заклади (на початок навчального року)

	Кількість ВНЗ, од.		Кількість студентів у ВНЗ, тис. осіб	
	I-II рівнів акредитації	III-IV рівнів акредитації	I-II рівнів акредитації	III-IV рівнів акредитації
1990/91	742	149	757,0	881,3
1991/92	754	156	739,2	876,2
2000/01	664	315	528,0	1402,9
2001/02	665	318	561,3	1548,0
2002/03	667	330	582,9	1686,9
2005/06	606	345	505,3	2203,8
2006/07	570	350	468,0	2318,6
2007/08	553	351	441,3	2372,5
2008/09	528	353	399,3	2364,5
2009/10	511	350	354,2	2245,2
2010/11	505	349	361,5	2129,8
2011/12	501	345	356,8	1954,8
2012/13	489	334	345,2	1824,9
2015/16	371	288	230,1	1375,2
2016/17	370	287	217,3	1369,4

Як бачимо з даних таблиці 5, за роки незалежності України кількість вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації зросла майже вдвічі (зі 149 в 1990/91 н.р. до 287 в 2016/17н.р.), а I-II рівнів акредитації зменшилася вдвічі (з 742 в 1990/91 н.р. до 370 в 2016/17 н.р.). За аналогічний період кількість студентів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації зменшилась на 539,7 тис. осіб, III-IV рівнів акредитації зросла на 488,1 тис. осіб.

Найбільша кількість студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації спостерігалася в 2005-2011 роках.

Негативною тенденцією в Україні є зниження кількості студентів у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації протягом двох останніх років в зв'язку з погіршенням демографічної ситуації, нестабільною політичною ситуацією, воєнними діями на Сході України, бажанням абітурієнтів отримувати освіту за кордоном.

З огляду на стан української вищої освіти, поширеним типом транскордонної освіти в Україні є програми студентських обмінів та стажування викладачів за кордоном, що для нас є швидше імпортом освітніх послуг, ніж їх експорт.

В Україні збереглися традиції, сформоване кадрове забезпечення, відпрацьовані методики і здійснюється навчання іноземців. Так у 2016-2017н.р. в Україні навчається понад 52 тис. іноземних студентів. Найбільша їх кількість зосереджена у вищих навчальних закладах Вінницької, Дніпропетровської, Запорізької, Одеської, Харківської областей та у столиці.

В умовах демографічних деформацій, які призвели до скорочення вітчизняних абітурієнтів вищих навчальних закладів, поступове збільшення контингенту іноземних студентів може виконувати компенсаторну функцію.

Оптимізація мережі вищих навчальних закладів відповідно до потреб суспільства, що здійснюють підготовку фахівців з економічних спеціальностей, має здійснюватися шляхом:

- посилення вимог під час ліцензування й акредитації вищих навчальних закладів усіх форм власності щодо забезпеченості їх науково-педагогічними працівниками, відповідності державним стандартам організації навчального процесу, навчально-методичного-та інформаційного забезпечення;
- раціоналізації розміщення різних економічних спеціальностей у вищих навчальних закладах регіонів для ліквідації дублювання їх підготовки шляхом концентрації держзамовлення з конкретних спеціальностей;
- організації системи моніторингу, попиту на фахівців економічного профілю та його аналізу з точки зору обсягу та якості;
- оптимізації кількості економічних факультетів у державних вищих навчальних закладах неекономічного профілю шляхом їх переорієнтації і спеціалізації за профілем вищого навчального закладу (інженерно-економічні, економіка відповідної галузі та ін.);
- оптимізації мережі навчальних закладів різних рівнів шляхом створення на базі вищих навчальних закладів IV рівня акредитації економічного профілю навчальних комплексів, координуючих підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації економістів.

Умови розвитку економічної освіти в Україні зумовлені:

- глобалізацією міжнародних економічних та фінансових зв'язків, формуванням інформаційного суспільства, в якому знання і соціальна відповідальність стають головними чинниками

життєдіяльності людини як творчого працівника, споживача і члена суспільства;

- необхідністю пріоритетного розвитку у суспільстві і державі гуманістичних, соціально орієнтованих загальнолюдських моральних норм і цінностей;
- виробленням прогнозних знань для своєчасного прийняття і реалізації соціально відповідальних рішень, що сприяють розвитку як особистості, так і суспільства загалом;
- потребами самої економічної освіти у визначенні нових принципів і механізмів побудови системи освіти в Україні, шляхів практичної переорієнтації на них економічної освіти, у вивченні, творчому осмисленні новітніх тенденцій світового розвитку освіти, обґрунтованого поєднання зарубіжних технологій із досягненнями національної освіти в процесах інтеграції у європейський та світовий освітянський простір.

Метою розвитку системи економічної освіти є інтенсивне накопичення соціально-економічних знань і оптимізація їх використання як головного потенційно необмеженого ресурсу розвитку українського суспільства і його соціально орієнтованої економіки.

Розвиток економічної освіти ґрунтується на принципах, визначених Законами України «Про вищу освіту», «Про освіту», а саме:

- Суспільна корисність економічних знань.
- Соціальна справедливість, толерантність, суспільна злагода і партнерство всіх учасників економічної освітньої діяльності.
- Гуманізм, демократичність, відкритість і доступність економічної освіти.
- Соціальна обґрунтованість економічного мислення в кожній сфері професійної діяльності.
- Поєднання фундаментальності та фаховості різноманітних освітніх програм, заснованих на індивідуалізації підготовки економічних кадрів відповідно до попиту на ринку праці.
- Безперервність економічної освіти, її системність та систематичність.
- Інноваційність змісту економічної освіти.
- Відповідність якості освітніх послуг потребам особи, соціальних і професійних груп країни та іноземних громадян.

- Адаптація світового досвіду та збереження кращих вітчизняних освітянських традицій, розширення міжнародного співробітництва.
- Державна підтримка підготовки фахівців.
- Інтеграція економічної освіти і наукових досліджень.

Сучасні вчені-економісти визначають вироблення у широких мас населення сучасного розуміння економічно-підприємницьких цінностей важливим стратегічним пріоритетом системи розвитку економічної освіти України.

Завданнями економічної освіти є: створення умов для самореалізації особи як економічно активного члена суспільства, здатного свідомо долучатися до економічного життя країни; задоволення потреб суспільства і держави у фахівцях економічного профілю, здатних практично реалізувати стратегію сталого економічного, соціального і духовного розвитку України, для забезпечення високого рівня життя народу; забезпечення мобільності студентів та викладачці; виховання у майбутніх фахівців цілісного соціально-економічного світосприйняття і сучасного наукового світогляду, формування свідомості членів суспільства на основі системного економічного мислення, що створює для них можливості опанувати знання, вміння та навички економічної діяльності; нарощування потенціалу професорсько-викладацького складу та підвищення його соціального статусу; розвиток економічної науки у ВНЗ як основи забезпечення постійного оновлення змісту, підвищення якості навчання в освітніх установах різних форм власності; вдосконалення управління і організаційно-економічного механізму функціонування навчальних закладів освіти; інтеграція вітчизняної вищої професійної економічної освіти у європейський освітній простір; упровадження європейської системи заліку знань, розвиток критеріїв і методології оцінки якості викладання; забезпечення приєднання до Болонського процесу, у тому числі за рахунок узгодження змісту навчання, розвитку співробітництва навчальних закладів, схем мобільності, інтеграції програм навчання, технологій тренінгу і наукових досліджень; розроблення системи зіставлення кваліфікації вітчизняних фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів та кваліфікації фахівців європейських країн; залучення роботодавців до соціального партнерства в організації професійної економічної освіти для задоволення потреб ринку праці; створення

умов для соціального партнерства учасників навчального процесу; відповідність якості вітчизняної економічної освіти вимогам міжнародного ринку праці; забезпечення безперервності економічної освіти на основі інтеграційних процесів як у системі «Освіта — наука — виробництво», так і в системі зв'язків міжнародного співробітництва.

Враховуючи різні аспекти розвитку та удосконалення вищої економічної освіти можна виділити негативні риси, притаманні українській системі економічної освіти.

1. Вузька професійна спеціалізація. Наприклад, часто фахівці, які працюють на фондовому ринку, мають дуже поверхневе уявлення про економіку виробництва або логістику.
2. Аналіз закономірностей бізнесу та прогнозування його розвитку в більшості випадків спирається на математичні та статистичні методи, які вимагають від фахівців відповідних знань.
3. Економічна освіта досить часто вибирається в якості не базової, а другої вищої освіти.
4. Важливе місце у сучасній економічній освіті належить знанням іноземних мов, якими фахівці володіють ще не на високому рівні.

Для розв'язання визначених проблем, на нашу думку, потрібно:

- змінити співвідношення загальноосвітніх та вузькоспеціалізованих дисциплін, які вивчаються у вищих навчальних закладах;
- розширити набір методів подання знань та програм практичної підготовки фахівців;
- змістити акцент із засвоєння значних обсягів інформації, накопиченої про запас, на оволодіння способами безперервного придбання нових знань і уміння вчитися самостійно;
- формувати навички самостійного (критичного), а не репродуктивного типу мислення;
- застосувати сучасні інформаційні, комунікаційні і телекомунікаційні технології у сфері економічної освіти;
- поєднати фундаментальну освіту та практичну підготовку фахівців, традиції та новації.

За своїм змістом чинні стандарти вищої економічної освіти треба вважати стандартами першого покоління з подальшою розробкою стандартів другого, третього і наступних поколінь, у яких знайдуть

відображення сучасні та майбутні тенденції розвитку освіти, а саме: її диверсифікація, випереджувальність, безперервність, інтенсифікація освітніх процесів та їх інформатизація.

Розвиток стандартів економічної освіти передбачає: модернізацію галузевих стандартів вищої освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів; запровадження в навчальний процес форм і методів, що забезпечують посилену орієнтацію його на практичну або наукову підготовку студентів залежно від освітнього-кваліфікаційного рівня.

Висновки. Стратегічним завданням державної освітньої політики в Україні є конкурентний вихід української освіти на ринок світових освітніх послуг, поглиблення міжнародного співробітництва. Освіта є основою соціального, політичного, економічного, духовного та культурного розвитку суспільства. Одним із важливих стратегічних завдань вищих навчальних закладів України є інтегрування в єдиний європейський освітній і науковий простір. Вища освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного і соціально-культурного прогресу, а також на формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства.

Література

Decree of the President of Ukraine “On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021” dated June 25, 2013 No. 344/2013 [Electronic Resource]. - Access mode:

The Fourth Industrial Revolution. Cyber era. Following the “Davos-2016” / [Electronic resource]. - Access mode:

Artykutsa N.V. 2014. Innovations as a factor of modernization and improvement of the quality of higher education. Kyiv: Stylos.

Abdalova O.I. The use of e-learning technologies in the educational process / O.I. Abdalova, O.Yu. Isakova // Distant and virtual training - 2014 - № 12. - P. 50-55

Hrebeshkova O.M., Hrebeshkov O.M., Kyzenko O.O. Innovative models and technologies of preparation of economists: current challenges and the potential of the university // Problems and prospects of innovation development of the economy: Materials of the XXI International Scientific and Practical Conference,

Volume I, Part II, Odessa, September 12-15, 2016 / National Academy of Sciences of Ukraine, State-owned enterprise “H.M. Dobrov Research Institute of Scientific and Technical Potential and History of Science of National Academy of Sciences of Ukraine “, Kyiv-Odesa: 2016. - P. 177-181.

Implementation of Innovation Model of High-Tech Economy of Ukraine / [Electronic resource]. - Access mode: